

Список використаних джерел:

1. Інклюзія в освіті [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua/?page_id=48.
2. Міністерство освіти і науки Іспанії. Саламанська декларація та рамки дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки Іспанії. – 1994. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94.
3. Запорожченко Ю.Г. Використання засобів ІКТ для підвищення якості інклюзивної освіти / Запорожченко Ю.Г. // Інформаційні технології в освіті: Зб. наук. праць. – Херсон: ХДУ, 2013. – No 15. – С. 138–145.
4. Хіля, А.В. Виховання у дітей з функціональними обмеженнями ціннісного ставлення до життя засобами арт-терапії [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Хіля Анна Вікторівна ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2017. – 339 с.
5. Дубровина И. В. Об индивидуальных особенностях школьников / И. в. Дубровина. – Москва: Знание, 1975. – 80 с.
6. Програми та рекомендації до розподілу програмного матеріалу загальноосвітніх навчальних закладів для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату / [Л. О. Ханзерук, Л. С. Торба, Н. П. Годованюк та ін.]. – Київ: Поліграфкнига, 2010. – 600 с.
7. Сіваш Т.Д., Осадчук С.Ю. Використання інформаційних технологій у процесі літературно-творчої діяльності молодших // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : Зб. наук. пр. – Випуск 52 / редкол. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2018.
8. Імбер В.І. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у створенні освітніх ситуацій під час групової діяльності з дітьми дошкільного віку: // International scientific conference «Modernization of educational system: world trends and national peculiarities»: Conference Proceedings, February 23rd. Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018, P.138-140.
9. Лазаренко Н.І. Структурні компоненти інформаційної культури викладача педагогічного вищого навчального закладу / Н.І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка та психологія. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – Вип. 47. – С. 18-23.

УДК: 378.147.091.33:376

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ЗАНУРЕННЯ І СТОРІТЕЛЛІНГУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА»

*Давидюк Марина, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

APPLICATION OF THE METHODS OF IMMERSION AND STORYTELLING DURING STUDYING THE DISCIPLINE "INCLUSIVE EDUCATION"

*Davidyuk Maryna, Candidate of Pedagogic Sciences (Ph. D.),
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*

Анотація. У статті описані особливості застосування методів занурення і сторітеллінгу в практичній підготовці майбутніх учителів, які вивчають вибірково дисципліну «Інклюзивна освіта». Занурення передбачає попередню підготовку до взаємодії з дитиною, яка має особливі освітні потреби, а також колективне обговорення теоретичних питань інклюзії, по завершенню занурення – рефлексію власної діяльності. Сторітеллінг активізує пізнавальний інтерес студентів до проблем інклюзії і формує мотивацію діяльності через асоціації з героями повчальних історій.

Ключові слова: метод занурення, інклюзивна освіта, дитина з особливими потребами, майбутній вчитель, сторітеллінг, мотивація.

Abstract. *The article describes the peculiarities of using the methods of immersion and storytelling in the practical training of future teachers who study selective discipline "Inclusive Education". Immersion involves the preliminary preparation for interaction with a child with special educational needs, as well as a collective discussion of theoretical issues of inclusion, at the end of immersion - a reflection of their own activities. Storytelling activates the student's cognitive interest in inclusive issues and forms the motivation for activities through association with heroes of instructive stories.*

Keywords: *method of immersion, inclusive education, a child with special needs, future teacher, storytelling, motivation.*

Реформи вищої професійної освіти останніх років актуалізували проблему пошуку нових технологій і методів, що забезпечують практичну спрямованість навчання, формування умінь, навиків і компетентностей, які дозволяють випускнику ЗВО максимально швидко адаптуватися до виробничих умов і стати конкурентоздатним гравцем ринку праці. Освітня галузь нині перебуває в авангарді соціальних реформ – розробка й утілення концепції Нової української школи, запровадження практики інклюзивного навчання, успішна робота відкритих онлайн-платформ для дистанційного навчання, зрештою – компетентнісний підхід і уведення інституту вчительського наставництва для підготовки нової генерації педагогів – це лише частина знакових перетворень вітчизняної системи освіти. У контексті цих освітніх реформ надзвичайно важливою виявляється підготовка майбутнього вчителя до роботи в інклюзивному освітньому середовищі, адже здатність працювати з дітьми, які мають різні варіанти свого розвитку, є нині універсальною компетенцією для усіх профілів освітньої програми [2].

Підготовка до роботи в умовах інклюзії передбачає обов'язкове використання інтерактивних практико-орієнтованих форм навчання, моделювання реальних педагогічних ситуацій (квазіпрофесійна діяльність, ділові та рольові ігри, тренінги), спостереження за освітнім процесом в інклюзивному закладі освіти, активне включення в цей процес (занурення, виробнича практика). Такий підхід конструє нову логіку навчання: не від теорії до практики, а від формування нового досвіду до його теоретичного осмислення через застосування в конкретних ситуаціях.

Варто відзначити, що система вищої педагогічної освіти, маючи значний науковий потенціал, водночас обмежена в часі й можливостях щодо практико-орієнтованого освоєння студентами необхідних компетентностей. Тому метод занурення в практичну діяльність виступає необхідною умовою навчання, особливо для подальшої роботи в інклюзивних класах чи групах, адже без

розуміння реальних проблем вихованців з особливими освітніми потребами, без обізнаності в їхніх поведінкових проявах і без знання нюансів комунікації в інклюзивному процесі майбутній вчитель не зможе будувати свою продуктивну діяльність.

У якості ефективного шляху розв'язання проблеми реалізації практико-орієнтованих методів і технологій виступає співпраця з інклюзивними закладами освіти, а також із установами, що працюють із дітьми, які мають особливі освітні потреби. Саме в умовах цих установ й організацій можливо реалізувати метод занурення в професійне середовище, яке ми здійснюємо поетапно: спочатку відбувається проблематизація певного аспекту освітньої діяльності, потім – попередня теоретична й практична підготовка, потому – реалізація, завершає цей процес етап рефлексії нового досвіду. На етапі проблематизації студенти отримують практичне завдання у форматі міні-проекту (наприклад, розробити сценарій батьківських зборів з проблеми інклюзивного навчання, провести фрагмент цих зборів у групі/ або розробити сценарій святкового заходу (колективної творчої справи) для молодших школярів з типовим і нетиповим розвитком).

Проекти готуються в парах або мікрогрупах – 3-4 студенти. З метою аналізу тих утруднень, які виникають під час підготовки проекту, на практичних заняттях проводяться колективні обговорення. Так, студентками 2 курсу факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв С. Мазур, Л. Телятник та В. Щербою разом зі студентами фізико-математичного факультету Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського С. Кебою та Т. Ткаченко було розроблено сценарій казкової вистави для дітей до Дня Святого Миколая, який дівчата поставили минулого року у Вінницькому ЦКРДІ «Промінь».

У рамках попередньої підготовки відбувалося вивчення можливостей освітнього закладу для реалізації обраного проекту, ознайомлення студентів з контингентом дітей (заочно), які відвідують інклюзивні і реабілітаційні заклади (ми співпрацювали з НВК I-III ст. гімназією № 6 ВМР та ДНЗ № 23 «Берізка»), спілкування з фахівцями, які працюють у цих установах – вчителями, вихователями інклюзивних груп, логопедами, дефектологами, психологами.

Знайомство з практикою освітньої інклюзії безпосередньо в освітніх установах допомогло студентам не лише зануритися в зміст освітньої діяльності, але й здійснити взаємний обмін теоретичною інформацією, практичним досвідом, потому – осмислити набуті знання і новий досвід взаємодії з дітьми, які мають особливі потреби.

У практиці викладання дисципліни «Інклюзивна освіта» виявив свою ефективність також і метод сторітеллінгу – складання і переповідання історій з повчальним (виховним, мотиваційним) змістом.

В основу сторітеллінгу (буквально перекладається як «розказування історій») покладено загальновідомий психологічний фактор: історії порівняно з якоюсь іншою формою передачі інформації більш виразні, захопливі й цікаві, вільно асоціюються з особистісним досвідом, легше запам'ятовуються. Історії мають потужний вплив на формування переконань і поведінки людини: історія, доречно згадана й розказана в потрібний час і потрібних обставинах справляє сильне враження на слухачів, може мати виховний ефект, спонукати слухачів до самозміни.

Під час вивчення теоретико-практичних проблем освітньої інклюзії студенти знайомляться з художніми історіями про нетипових дітей (перегляд фрагментів фільмів, наприклад, «Темрява», «Велетень», «Слово на букву А» та ін., мультфільмів про особливих дітей «Мій братик із Місяця», «Про Діму» та ін.), що дозволяє їм зрозуміти специфіку світовідчуття особливої дитини, перейнятися тими проблемами, які турбують батьків і вчителів, котрі працюють з цією дитиною, побачити алгоритми роботи й способи ефективної комунікації з різними категоріями дітей. Метафоричність подання інформації в цих візуалізованих художніх історіях, заснованих на реальних подіях, справляє потужний виховний вплив на студентів, мотивує до самовідданої роботи з дітьми [1].

Другий варіант використання сторітеллінгу – навчання студентів самим конструювати повчальні історії для колективу дітей інклюзивного класу (групи), при чому це може бути і колективне складання історії, і одноосібне. Обов'язкові умови, сюжетні закономірності, які надають історії повчальних і мотиваційних сенсів, такі: головний герой історії має йти через складні випробування до перемоги, шукати в собі внутрішні резерви для прориву, не будучи водночас ідеальним, – адже по ходу розгортання сюжету він має змінитися, внутрішньо вирости [3].

Загалом застосування методів сторітеллінгу і занурення виявляється ефективним у професійній підготовці майбутнього вчителя до роботи в умовах освітньої інклюзії за умов: 1) попереднього планування роботи й відповідної підготовки студентів (опрацювання науково-методичних джерел, рекомендованих викладачем); 2) активного залучення в діяльність усіх без винятку студентів академічної групи на занятті; 3) підсумкової рефлексії нового практичного досвіду по завершенню заняття (практики в інклюзивному закладі).

Перспективою подальшої роботи з підготовки студентів до інклюзивного навчання учнів бачимо розроблення тренінгової програми, що формуватиме навички толерантної взаємодії, командної роботи, уміння використовувати різноманітні технології навчання, виховання й розвитку дітей в інклюзивних закладах освіти.

Список використаних джерел:

1. Коваленко В. В. Мультиплікаційна продукція як засіб формування соціальної компетентності учнів молодших класів // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2016. – № 8 (51). – С. 16-18.
2. Кузьмина О. С. Организация и содержание подготовки педагогов к деятельности в условиях инклюзивного образования : монография / под. общ. ред. Н. В. Чекалевой. – Омск : Издатель-Полиграфист, 2014. – 242 с.
3. Симмонс Аннет. Сторителлинг : как использовать силу историй / пер. с англ. А. Анваера. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 264 с.

УДК: [373:376-056.2/.3] (477) «20»

**СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ
ПОТРЕБАМИ**

*Данилова Анна, аспірант кафедри дошкільної та початкової освіти
Науковий керівник: Демченко Олена, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

**MODERN EDUCATIONAL ENVIRONMENT DEVELOPMENT
OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL FOR CHILDREN WITH SPECIAL
EDUCATIONAL NEEDS**

*Danylova Anna, post-graduate student of preschool and elementary education
department
Vinnytsia Mykhaylo Kotsiubynsky State Pedagogical University (Ukraine)*

Анотація. Проаналізовано різні підходи до тлумачення поняття «освітнє середовище». Виділено основні вимоги до формування сучасного освітнього середовища Нової української школи. Охарактеризовано окремі аспекти створення такого педагогічного конструкту для дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, освітнє середовище, інклюзивне освітнє середовище, культурно-освітній простір.

Abstract. The article analyzes various approaches to the interpretation of the concept «educational environment». The basic requirements for the formation of the modern educational environment of the New Ukrainian school are highlighted. Some aspects of creating such a pedagogical construct for children with special educational needs are described.

Keywords: children with special educational needs, a modern educational environment, inclusive educational environment, cultural and educational space.